

Birketing den 26 juli 1659

Bild: 2970/Sida: 301

Första ting för Eshell Pouelssen i Väsmanstorp på den Valförnäme ("Velforneme") Volff Rauns vägnar. Denne (= Eshell) bevisade med Kallelsemännen Siunne ("Siuffne" Pederssen i Forestad och Poull Eshelssen i Väsmanstorp, som intygade att de lagenligt hava instämt (änkan) Ellene S(alig) Peder Knudts i Ruggaröd ("Rugered"), och hennes tjänare ("Tiener") Bent Pederssen till Första ting och Andra, Tredje och Fjärde ting samt till domslut ("til dombs"). Dessutom hava de instämt Jochumbs piga i Härsnäs att framsäga sin sanning ("bestaa sinsandHed"). Vidare Eschell Poullssen och Oelle Laurssen i Väsmanstorp, änkan Poull Madtsens därstädes ("ibidem"), änkan Boell, Peder Axelssens i Egisager, änkan Bente Salig Jens Knudts i Mölledal, samt änkan Kristine Salig Knudh Knudtsens att framsäga sin sanning.

Änkan Ellene Salig Peder Knudts i Ruggaröd åtalas ("Søgendis") tillsammans med hennes tjänare Bent Pederssen för Slagsmål ("Slagmaal") de hava begått ("begaaed") emot Anders Pederssens hustru i Ängaröd ("Engered"), i utmarken ("Vde i marchen") emellan Ängaröd och Ruggaröd, m.m. ("med Videre") till Fjärde ting.

Kommentar: 1) Volff Raun är fogde på Herrevadskloster. 2) Ängaröd är en gård och Ruggaröd en by, ca 2 km sydost om Riseberga kyrka. 3) Påfallande många av de vittnen som inkallas är änkor. De markeras i texterna som S(aliga) (= "överlevande") efter sin avlidne make.

Bild: 3030/Sida: 307

Birketing den 2 augusti 1659.

Inställde sig Eschell Poulssen i Väsmanstorp på den Valförnäme mannens, Volff Rauns, vägnar, samt Anders Pederssen i Ängaröd. Andra ting för Änkan ("Enchen") i Ruggaröd och hennes dräng Bent Pederssen.

Då framstod Anders Pederssens Ellene i Ängaröd och tillkännagav ("gaff til Kiende"), att ungefär för 7 veckor ("Vger") sedan gick hon i utmarken för att se om sina kreatur ("sit Fænet"). Då kom Ellene Salig Peder Knudtsens fram till henne i utmarken, och sade: "Jag vill tala med dig." Och då hon kom till mig slog hon mig på munnen ("Munden"). Så rök de samman och drog varandra i håret ("saa Ry dj sammen i Haaret"). Sen kom Bent Pederssen och skilde ("Shilte") oss åt, så jag rök omkull, och han tog mig i händerna och slog omkull mig ("slog mig i Jorden"). Sen slog Peder Knudts Ellene mig med knytnävarna ("Neffuerne"). Så sade ("sagde") hon till Bent Pederssen: "Slå nu du henne!" Sen slog han mig en gång ("gang") med knytnävarna. Så sprang ("Løb") han hän ("Hen") under en bok ("bøg"), och bröt ("brød") av en kvist ("Knepling"), med vilken han, sedan jag hade rest mig ("Var opkommen") och ville gå hem ("Ville gaae Hiemb"), slog mig mycket ("meget") med 3 gånger. Och den fjärde gången ("4 gang") ville han ytterligare ("Endog") ha slagit ("Slaget") mig. Så kom jag in om min grind ("mit Leed"), och då jag hade kommit från dem ("Fra dennem") så tog de mitt huvudkläde ("HoffuedTag"), och ställde det på grindslanan ("staffuen"). Och mitt huvudkläde blev kvar på den plats ("paa plasen"), där jag och Ellene kom ihop oss ("Komb Tilsammen").

Då framstod Karen Bendtsdotter, som vittnade att hon under tiden ("imedlertid") som slagsmålet ("Klammerj") skedde, då Ellene i Ängaröd och Peder Knudts Ellene drog varandra i håret, så kom drängen och knuffade ("Förde") omkull Anders Pederssens Ellene. Och då hon kom upp, så gick Ellene hem ("paa HiembVeigin"). Och Bent Pederssen följde efter henne och slog Ellene med en träbit ("it Thræ"), eller med en toffel ("Toffel"), men det vet jag icke, eftersom han hade en toffel i sin hand när han kom tillbaka ("igien") till Peder Knudts Ellene. Och jag vet inte riktigt mer än att han ju ("Jou") sprang efter henne 2 gånger. Och Peder Knudts Ellene satte en träbit ("it Træ") i en ekstubbe ("Egestube") och satte därefter hennes huvudkläde på stubben.

Vidare ("Noch") framstod Pouls Anne i Väsmanstorp, som vittnade att hon blev inkallad för att beskåda ("besee") den skada ("shade") Anders Pederssens Ellene hade fått ("bekommet"). Då var hon blå (blaa") tvärs över ("Thuert offuer") sina ("Hendis") höfter ("Lender"), så brett som 2 fingrar ("Fingre"), och lite ("lidet") svullen ("Hoffun") vid den ena ("Egne") höften. Och jag tvivlade på ("Tuilte") att hon skulle vara i livet ("leffue") till idag. Peder Axelssens Boell i Näbbhuset ("NeptHusen") vittnar på samma sätt ("Jligemaader") som Pouls Anne vittnat haver. Vidare ("Noch") framkom Jens Knudts Bente i möllan och Knudts Kristine i Ängaröd, som vittnar att de såg att Anders Pederssens Ellene var blå.

Oelle Laurissen i Väsmanstorp vittnar att han och Eshell Poulssen var tillkallade ("tilkaldet") att beskåda ("besee") vilken skada ("Huad shade") hon hade fått. "Då såg jag att hon hade fått skada på sina händer, på ena armen, och var blå på den högra ("Høyre") sidan".

Anders Pederssens Ellene klagade på ("beklagade") att hon icke sedan dess har haft någon god hälsa ("Helbred"). Därefter begärdes skriftligt tingsbevis ("begiertes Tings Vinde"). Salig Peder Knudtsens Ellene åberopar sig på vittnesmål ("Forshyder sig til Vindisbyrd").

Bild: 3050/Sida: 309

Birketing den 16 augusti 1659.

Kommentar: "Herr Lauris" syftar på Laurits Nilsson Rhode, som var kyrkoherde i Riseberga 1645-1694. Han var dessutom Häradsprost. Närmast kom han från Färingtofta kyrka, där församlingen hade bråkat.

Tredje ting för Eshell Poulssen, på Volff Rauns vägnar och Anders vägnar i Ängaröd, emot ("Jmod") Peder Knudts Ellene i Ruggaröd och hennes dräng Bent Pederssen. Anklagelsen gäller ("Sagen for") slagsmål, som de på Anders Ellene i Ängaröd förövat ("begaaed").

Första ting för Bent Pederssen i Ruggaröd, på sin egen och Peder Knudts Ellenes vägnar därstädes. De bevisade med Kallesemännen Peder Bendtsen i Riseberga ("Risebierig") och Oelle Jepssen i Klockaregården ("degnegaarden"), som lagenligt hava instämt Anders i Ängaröd och hans kvinna ("quinde") till Första ting för att höra på vittnesmål, samt till Andra, Tredje och Fjärde ting för att höra på vittnesmål och till domslut.

Då framstod Bent Nielssen i Riseberga, som vittnade att under det där slagsmålet som hade skett ("Var sheed") emellan Anders Ellene i Ängaröd och Ellene i Ruggaröd, då gick Anders i Ängaröd och hans kvinna i vår utmark och letade ("lete") efter en Sugga ("Soe"), och bara ("kun") några dagar därefter kom hans grisar ("Suin") in i vår åker ("Ager"). Så lät jag taga 3 stycken ("støchr") inomhus ("i Hus"), och sen gick jag in i ("Jnd i") gården i Ängaröd och varnade dem ("Varnet dem ad") att jag hade tagit in hans svin. Då stod Ellene på gården, och jag bad henne att hon skulle hindra ("skille sig aff med") svinen, för det passade ("tiente") sig icke att de går in i vår kornåker ("Vort Kourn"). Så

följde ("Følte") hon mig ut från gården och frågade ("Spurde") om hon kunde få svinen tillbaka ("Suinin Vd"), och jag svarade ("sagde") Ja. Och det var några dagar efter att slagsmålet hade skett.

Poull Anderssen i Riseberga vittnade att han stod i Ängaröd hos Ellene, när Bent Nielszen kom in dit ("kom derind"), och då hände ("pahserit") det likadant ("ligesom") som Bent Nielszen har omvittnat. Vidare framstod Jens Jessen, som tjänade ("Tienendis") i Riseberga prästgård ("prestegaard"), och vittnade att han körde ("Kiørde") för Herr Lauris /: Något innan ("Førend") det där grälet ("Clammerj") skedde :/ från Färingtofta ("Fieringtoffte") kyrka. Så kom vi till Anders Pederssens Ellene på vägen ("Veigen"), och Herr Lauris talade ("Talte") med henne om några ord, som Ellene skulle ha använt ("brugt") i kyrkan ("Kierchen"). Då sade Ellene till Herr Lauris att hon hade haft agg till henne ("burt Aund") för hennes Horande ("Horetop") i 4 eller 5 år, eftersom ("siden") hon hade begått ("begaaet") både Hor ("Hoer") och Mord ("Mor"). Då sade Herr Lauris: "Gud bevare ("beuare") oss, kvinna! Säg ("Siger") icke sådana ord! Vet ("Veder") vad Er ("Jer") Mun ("Mund") säger! Det är farliga ("Farlig") ord!" - Och han (= Lauris?), hennes Man, som var närvarande ("Hoss"), sade att han (de?) skulle komma hit ("Hid") och täppa till Munnen på henne ("Hid til at Holde Munden paa Hinde"), och icke låta henne så bära sig åt ("Regiere").

Anders Pederssen svarade, att när Herr Lauris och hans dräng kom körande från Färingtofta, då sade Herr Lauris till min kvinna Ellene: "Jag har hört ("Spurt") att Ni ("i") skulle ha sagt, när där (= i kyrkan) blev förkunnat lysning ("till äktenskap") för Bent Pederssen och hans kvinna: "Det hade varit bättre ("bedre") att det hade skett tidigare ("Føre")." Då sade min kvinna, att hon inte sade mera ("Videre") än de andra (som stod kring henne ??). "Dock ("Dog") hade det varit bättre att det hade skett tidigare ("sheet Tilførn")." Då svarade Herr Lauris och sade till Ellene, att hon skulle tiga stilla ("tie stille"). - Då svarade Ellene: "Jaså? Jag skall nog ("Noch") tiga! Men jag tänker ("tencher"), att om där bedrevs ("giordis") både Hor och Mord i det huset, då skulle det tigas!"

Flera ("Videre") svar till Fjärde ting:

Jens Jessen svarade, att han icke hörde dessa ord, som Anders Pederssen har låtit ("ladet") införa, och tillfrågar ("tilspør") de åtta ("Otte") stockemännen, om de icke hörde, att Anders Pederssens Ellene sade /: När jag mitt vittnesmål hade av sagt :/ : "Det är till att ljuga lite grann ("det Er lidet For at Liuffue")!" Vartill de åtta stockemännen svarade, att orden föll ("Falt") så från ("Aff") Anders' Ellene, men där blev ingen Man nämnd med sitt namn ("Naffngiffuen").

Clauses Signe ("Siffne") i Forestad vittnade, att då ("den tid") jag bar Bent Pederssens barn i Ruggaröd och Sissas ("Sidsis") (??), då sade Anders Pederssens Ellene i kyrkan ("Kierchen"), innan ("Førend") barnet blev döpt ("bleff Christenit"), att hon hade icke reda på ("Red paa") att det icke skulle gå till på det viset ("saa"). Hon hade väl ("Vel") reda på att hon (?) bort ("bort") stoppa det (= dopet ??), vilket hon omvittnade.

Anders Nilsis Ellene förnekar ("benegter"), att hon sade de där orden, och det är hennes ord, och icke mina.

Vidare till Fjärde ting:

Vidare ("Noch") framstod Johanne Andersdotter, som tjänade i Ruggaröd, vilken vittnade att något efter att det där grälet ("Clammerj") hade skett, då såg jag att Anders Pederssen gick och letade ("lede") efter en sugga ("Soe") i utmarken, och Ellene, hans kvinna, gick i skogen ("shouffuen") och hade ett litet barn på armen, och 2 barn ("børn") som gick hos henne. Och litet därefter, medan

Prästen ("Presten") bad för henne, då såg jag att hon hade gått ut (v ("Siunis")) att det är ett gott arbete ("Verch") (han gjort ??).

Bild: 3100/Sida: 314 Fjärde ting för Anders Pederssen i Ängaröd, och hans kvinna Ellene, emot ("Jmod") Bent Pederssen i Ruggaröd och Salig Peder Knudtsens Ellene. Och först framlades hennes klagomål ("Klagemaall"), som lyder ("Melder"), och blev uppläst och påskrivet.

Vidare ("Endnu") inlades Anders Pederssens inlägg ("Forsit"), daterat Ängaröd den 30 juni 1659, vilket blev uppläst och påskrivet.

Bent Pederssen skyllde ("shildet") här inför Rätten Anders Pederssens kvinna Ellene för att vara en lögnaktig människa ("Louagtig Menishe"), eftersom de (på gården) använde ("brugte") munnen så mycket, vilket de åtta stockemännen icke kan annat än bekräfta ("Andet End det skulle Vidstaa").

Oelle Laurssen i Väsmanstorp vittnade enligt lagen att han var hos Ellene Anderssens, och under tiden ("imedlertid") vi snackade ("Snache") frågade ("Spurde") jag henne, om hon icke ville förlikas ("Fattorliggis"). Då svarade hon Ja, att hon gärna ville förlikas, fastän ("iligeuell") hon hade fått skada ("Faaed shade"), Hellre än ("Heller End") jag kommer att dö ("Døe") i Hat och Avundsjuka ("Haff och Arffuen").

Parterna tillfrågades ("bleff tilspurt"), om de hade något mer ("Videre") att föra fram i målet ("sagen") än som allaredan är framfört. - Bent Pederssen har något mer att framföra på nästa ting.

Bild: 3110/Sida: 315 Birketing den 4 oktober 1659.

Bent Pederssen i Ruggaröd begärde att hans åberopade ("paashøtte") vittne skulle få förhöras ("Maatte Tagis i ForHør") emot ("Jmod") Anders Pederssen och hans kvinna i Ängaröd.

Då framstod Sjunne ("Siuffne") Laurssen i Damsgården, som vittnade enligt lagen, att Bent Pederssen begärde av mig och Niels Madtsen, att vi skulle gå ned till Ängaröd och förhöra oss med Anders Pederssens hustru vilken skada ("Huad shade") hon hade fått av Bent Pederssen. Då svarade Anders Pederssens Ellene att hon hade ingen skada att låta oss se. Niels Madtsen i Ljung ("Liung") vittnade på samma sätt som Sjunne Laurssen.

Anders Pederssen svarade, att där hade både män och kvinnor granskat min hustru, och sett ("seed") vilken skada hon hade fått ("bekommet"), innan ("Førend") dessa utskickade ("beshichelde") män till min hustru kom, varför ("Huarfor") jag icke tyckte ("Siuntis") det var nödvändigt ("Fornøden") att ytterligare ("Videre") granskning gjordes ("giordis"). Och det var en lång tid efter att jag (- felskrivning för "hon?") fick skadan, då ("der") dessa utskickade ("Førde beshichelse") män kom till min hustru.

Vidare framstod Niels Nielssen i Anderstorp ("Andersterup"), som vittnade enligt lagen att det hände sig när det där bråket ("Clammerj") skedde emellan Anders Pederssens Ellene och Salig Peder Knudtsens Ellene. Då stod jag på arbete ("Arbeid") hos Peder Knudtsens Ellene. Så hörde jag att Peder Knudts Ellene ropade ("Roobte") på hjälp ute i skogen ("shouffuen"). Då sprang ("Løb") Bent till dem, och jag gick bakefter. Och när jag kom till dem, så hade Bent Pederssen skilt dem åt ("shielt dennem ad"), och Bent stod och hade en toffel i handen, och jag såg icke att han slog någon.

Anders Pederssens Ellene gick Ed på ("giorde sin Ed") att Bent Pederssen slog mig så mycket ("meget") som jag tidigare ("tilForn") har intygat, och som pigan vidare har omvittnat ("Videre omVundet Haffr").

Anders Pederssen i Ängaröd lade i Rätten ("i Rette lagde") de ("Huiss") skrivelser ("Breffue") och dokument emellan ("Jmellumb") sig och Bent Pederssen i Ruggaröd, samt ("sambt") Salig Knudtsens Ellene, beträffande ("Anlangende") slagsmålen ("SlagsMaallen"), som de på min hustru har begått ("Begaed"), enligt skrivelsernas vidare innehåll ("Formelding"), vilket blev uppläst och påskrivet.

Varemot ("Huor Jmod") blev inför Rätten lagt, från Salig Peder Knudtsens i Ruggaröd, samt från Bent Pederssen därstädes ("ibidem"), vilket blev uppläst och påskrivet, med dess vidare innehåll ("indHold"), daterat den 3 oktober.

Birkefogden ("Birche Fougden") tillfrågar ("tilspør") bägge parterna, om de ville låta sig ("Lade Dennem") övertalas ("Bequemme") att förlikas ("Forligis"), och överlämna målet ("Giffue sagen") till 4 ansedda mäns ("Dannemendts") avgörande ("Vold"), vilka kan förmå dem att bli eniga om en överenskommelse ("Kand Dennem For Egne") både om Slagsmålet och skällandet ("shielleried"), så ("paa det") att målet en gång kan komma till avslut ("Kand Kommet til EndeligHed"), och de desto bättre ("des Bedre") kan leva ("Leffue") och umgås ("omgaaes") som grannar ("Naboe") väl ägnar och anstår ("Vel Egner och Anstaar") på alla sätt ("i alle maader"). - Och begär ("Begierer") därpå deras svar.

Anders Pederssen svarade att han mer än nog ("NochSom") är tillfreds ("tilFridts") med att överlämna målet till 4 män, som kan förena dem om allt deras tvistande ("TiustigHed"), såvida ("saa Frandt") de däruti gör som Rätt är ("Der Vdj giøre saait Ret Er").

Bent Pederssen svarade på samma sätt, att han är därmed tillfreds, och gärna vill därmed mer än nog övertalas till god förlikning.

Då utses ("Er tilmelt") Jens Oelssen i Forsby, Anders i Kumle ("Komble"), Pouell Pederssen i Övad ("Øvad") och Jens Bøcher därstädes, vilka ("Huilche") 4 män hava att flitigt göra sitt bästa ("giøre Deris bedste Flid"), och församla ("Forsamble") Parterna på viss tid och plats ("sted"), för att dem förlika. Vilket bägge Parterna fullständig fullmakt ("FuldKommen Fuldmagt") giver, att låta däruti göra vad Rätt och skäligt ("Billigt") är. Och därmed är båda Parterna nöjda ("tilFredts"), och vill låta sig bli eniga på allt sätt.

Slutkommentar: 1) Birkefogden var Suend Anderssen i Brandsberga. 2) Nuvarande innehavaren av Ängaröds gård, Göran Svensson, fick 2011 Klippans kommuns byggnadsvårdspris för sina insatser. 3) Såvitt känt är lever människorna på Ängaröd och dess granngård i Ruggaröds by numera fortfarande i god sämja!